

# KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklámclóok Feigl Gyula kiadó címére küldendők.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.

Nyitltár sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint

Megjelenik minden vasárnap.

XXVI. évfolyam.

Felelős szerkesztő:  
FRIGL GYULA.

12. szám.

## Közgazdasági tényező a föld alatt.

A kereskedelmi forgalom korszakát éljük. A kereskedelmi és ipar fölvirágztatására töreksznek mindenfelé, habár részben az agrarizmus részesül támogatásban. Az agrár-politika is végcéljában a forgalom követelményeihez kíván alkalmazkodni, a föld termékeinek előnyösebb értékesítést kívánja biztosítani. Mindinkább eltávolítottak mindazok az intézmények, melyek a forgalomra bénítólag hatnak s lassankint elérkezik majd a szabad kereskedelem, a közgazdasági érdekek természetesen kiigyezelése, amivel együtt jár az anyagi jólét, az elégedettség: ez az út vezet a világképhez!

Kétségtelen, hogy a forgalom, a közgazdasági fejlődés előmozdítására azok a javak bírnak fontossággal, melyek a forgalomban szerepelnek és szerepelhetnek; a forgalomra pedig semmi befolyással nincsenek azok a javak melyek a forgalomból kitérték. Ahol kevesebb dolog vététt ki a forgalom alól, ott mindenestre élénkebb lesz a forgalom, mint ott, ahol a törvények — ha bármily indokból is — sok dolgot vonnak ki a forgalomból.

A tulajdonnak minden korlátozása a forgalomra bénítólag hat, a mennyiben a szabad rendelkezés elvonása egyenlő hatást szül, mint a forgalomból való kitérés.

A tulajdon korlátozásai és a javaknak a forgalomból való kivonása, kitérésa tehát a forgalmat apasztják, bénítják: közgazdaságilag hátrányos okoznak.

Eunek dacára el nem vitatható, hogy vannak javak, melyeknek a forgalomból való elvonása előnyös, célszerű, — illetve kívánatos. Mindaz tulajdonnak tárgyát nem képezheti, ami határok közé

nehezen szorítható, s azt a forgalomban szerepeltetni, adás-vétel tárgyává tenni egykönnyen nem lehet. Ezek köztulajdon képeznek, jobban mondva közhasználat tárgyai.

A mindennapi életben csak a földet s azt ami a föld fölött van részesítjük kellő figyelemben, — holott a föld mélye egy nagyon fontos közgazdasági tényezőt rejt magában, melynek életet ad — a bányá. A föld alatt kincsek vannak, melyeket a bányáipar hoz felszínre. Minden bányá egy fontos közgazdasági tényező, akár aranyat, ezüstöt, — akár drágaköveket, — akár szenet, sót, vasat termel: mind oly termékek, melyek a forgalomban nélkülözhetetlenek, pótolhatlanok.

A mai jog szerint a bányáipar-jogosítvány a tulajdon korlátozásaként szerepel. A tulajdonos abban a kényszerhelyzetben van, hogy sokszor tétlenül nézi, mint vagyonosodik a bányáipart űző az ő földjének mélyéből. A mennyire előnyt biztosít a bányáipar a közgazdaságnak, annyi hátránnyal sújtja a földtulajdonos közgazdasági funkcióját. Azt kérdem, hogy közgazdasági szempontból előnyös-e a tulajdonnak az a korlát, amely a bányáipar-jogosítvány képes? Van-e abban ráció, hogy a humus alatti rész a tulajdonos rendelkezése alól elvonatott?

Nézetem szerint a föld mélye csak azé lehet, akié a föld föllete, vagy pedig — köztulajdon. Ez utóbbi a helyes föltétele. Epugy mint fölleté, a légtérben, nem lehet a tulajdon határát megállapítani, — époly módon nem lehet a föld mélyéből a tulajdonnak határt szabni; már pedig azon javak, melyeknek határai élesen el nem különíthetők, nem lehetnek magán-tulajdon tárgyai.

A dolog természete szerint mindaz, ami a föld mélyében fekszik, a föld kincsei: köztulajdonunk! Nemcsak az arany és ezüst, — hanem a

föld mélyében levő szén is, épúgy mint a folyóviz és levegő, mindnyájunknak közös tulajdona. Így fogjuk fel a dolgot, akkor ebből helyesen következik, hogy a köztulajdonban mindnyájan részesüljünk azon arányban, a mint a közérdekek, a közgazdaság előmozdításához hozzájárulunk. Semmiképen sem lehet ezt úgy érteni, hogy a föld mélyének kincsei közöttünk szétosztassanak, hanem úgy, hogy valódi érték ellenében azokat mindenki megszerezhesse; nem helyes tehát az, ha a föld kincseinek kiaknázása egyeseknek bérbé adatik, a kik azután olcsó munkáerővel azt a közgazdaság hátrányára milliók szerzésére kiaknázzák.

Egészseges közgazdaságot pedig nem az egyesek milliónyi vagyona, hanem a közvagyonosítás teremthet: azért ismerjük föl a bányabérletek hátrányos voltát, s vegyük figyelembe, hogy a köztulajdon legjobb, leggazdaságosabb kezelője az állam.

A föld mélye közös kincsünk, juttasson abból az állam minden tagjának — a valódi érték ellenében — mert a javak rendeltetésének helyes föltétele és észszerű felhasználása fejlesztheti a közgazdaságot.

## Felhívás

a behívott póttartalékosok családjainak segélyezésére.

Vasvármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 19-én tartott rendes közgyűlésében elhatározta azon póttartalékos katonák családjainak segélyezését, a kik a hiányzó ujonczok pótlására rendkívüli tényleges szolgálatra behívattak, s erre a célra saját pénzalapjaiból 3000 koronát szavazott meg.

Ez az összeg azonban csak egy csepp a tengerben és korántsem elég arra, hogy a szűkölködők sorsán könnyíthessünk.

## Társaság.

### Bolond Jancsi.\*)

Elbeszélés. Írta: Fozty Árpád.

Apró kis korától fogva apátlan-anyátlan hanyódot a falu népe között. Sohase érezte szerető kéz simogatását, hozzátartozóknak tanító jó szavát. Ételmaradékot, koldus-kenyérrel nőtt fel. És a kolduskönyértől hatalmas, medveerejű legény lett belőle. Ekkor elvitték katonának. Senki sem busult utána. Legalább megszabadult tőle a falu. Ott majd embert faragnak belőle.

Csak hogy van olyan kemény fa, amelybe beletör a faragó vésője.

Jancsit is hiába vitték el katonának.

Először is, sehogysem akarta belátni, miért kelljen neki a lábait úgy rakni, ahogy más ember kiabál, mikor ő tud járni becsületesen, a maga gusztusa szerint.

\* Az „Érdekes Könyvtár”-ból. Kiadva Budapest V. ker. Kálmán-utca 2. sz.

Hiába szidták, verték, ő csak a mellett maradt, abba ne beszéljen bele senki mikor akar ő a jobb lábával, bal lábával lépni; az ő lába az ő lába — nem másé — hát annak senki ne is parancsolgasson\*.

A káplár majd megpukkadt mérgében erre az okoskodásra. Hiába magyarázták neki kézzel-lábbal, hogy ezentul igenis az ő lába, meg a keze, teje, füle mind, nem az övé többé, hanem a császáré.

Oyan furcsa volt ez előtte, hogy nem tudta megállni nevetés nélkül.

Akkor kurtavásra verték s becsukták a sötétbe. Hadd puhuljon.

De bizony hiába csukták be s hiába hozták ki újra, — a regula sehogyse ment a tejébe.

Különbben a légynek sem vételt. Ha jó szóval kérték, mindent azonnal megtett, csak az uem ment a tejébe, mi jusson parancsol egyik ember a másiknak? És hogy ő miért engedelmeskedjék nekik?

— Ugy-e, — felelte a szobapajtásoknak, mikor ezek kapacitálni próbálták, — ha én elkezdenék parancsolgatni, nekem sem engedelmeskedne senki? No hat.

A pajtások összenéztek, elakadt bennük a lelelet. Ók csak azt tudták eddig, hogy „muszaj”. Hogy miért? arra uem is gondoltak soha.

A dobpergést, trombitaszót is csak muzikaszamba vette, de azt tartotta róla, hogy a cigányok otthon szebben muzikálnak.

Felebbvalót majd a kezüket ették meg a nagy erőlködésben, minden lábaváló volt.

Több időt töltött a börtönben, miut a szabadban.

Néha napokig elbarangolt a ligetekben. Becsukták érte mint szokevényt. Kétségbeesítő nyugalommal ült le a rászabott időt.

Egyszer azonban, mikor a káplár erősebben találta hozzálegyinteni a puskatusát — elfogyott a türelme s nagy erejének egy télmozdulatával úgy lökte el magától, hogy az hanyatthomlok esett. S mialatt a káplár odajárt az esetet bejelenteni, ő kisérált a kaszarnyából s hazajött szépen a faluba.

— Nem kell se az ételük, se a kvartélyuk, ahol ilyen gombán bannak az emberrel, — mondogatta a falubelieknek.

Csak hogy a katonák másként fogtak tel a dolgot. Ismételten megszökött — felebbvaló ellen fellázadt — most mar vége a baratságnak.

Harom ulanust küldöttek utána.

Os zeszaladt az egész falu a három ulanust látára, mikor azok a Jancsit közrevettek.

**Sirolin**

Ez az orvosság a köhögés, megfázás, influenza, tüdőbetegségek, szarvok, szamarokhőges, skrofulozis, influenza ellen szüntelen tanár és orvos által naponta ajánlva.

**Tüdőbetegségek, hurutok, szamarokhőges, skrofulozis, influenza**

ellen szüntelen tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mindhogy értékesen utazásokat is kiadnak, kérjen mindenképp „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Swiz.)

**„Roche”**

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárúházaiban. — Ár: 500 Ft. — 4 — korona





Ez volt az, amit Gabriel a rendőrségtől megtudott. Őt magát, Mr. Gabriel Kenyont, Párisban senki sem ismerte fel azonosnak August Moreauval, s ez az azonosság senkinek nem is jutott volna eszébe.

Az elhunyt Robert Kenyon földi maradványai hazaszállították Angliába s az ottani köztemetőben tetették örök nyugalomra. Mr. Gabriel nagyszerű emlékkövet állított a sírra, s azután látszólag nyugodtan vette birtokába a Nagyházat s mindent, ami hozzátartozott.

Eleinte úgy érezte itt magát, mint fekete folt a fehér hóleplen s alig tudta megérteni, hogy az emberek nem tekintik és nem ismerik gonosztevőnek. De amint az idő lassan telt, hozzászokott onmagához és környezetéhez. Az a párisi dráma nem sokára olyan kevésbé kezdé foglalkoztatni elméjét és emlékezetét, mintha csak színpadon látta volna.

Úszintén vallásos lett, sok jót tett, hogy ezzel is csak annal jobban megnyugtassa lelkiismeretét: s bár sohasem szereték valami melegen, általában tisztelte és szerette mindenki. Akár az a fehér hólepel vesztette el lassankint fehérségét, az ártatlanság színét, akár az ő lelkének fekete foltja halványult el fokozatosan közönyös színné: nem érezte magát többé oly különösen, mint az örökség átvételének első idejében.

Tizenkét év letelése alatt nem csupán megbocsátotta magának a bűnét, de valósággal el is feledte s kész volt mindennemű melegséget találni amaz ember számára, ki annyit szenvedett és olyan kísértésnek kitéve volt. Hogy vajjon ez a lelki állapot a legmegrögzöttebb gazembernek bélyegzi-e vagy nem, ez oly probléma, amelynek fejtegetésébe ezúttal nem bocsátkozunk.

VI.

— Hadd lássuk hát! — szolt az órnagy. — Nem vagyok valami nagy kritikus, de két ész mégis csak többet ér egynél... No, adja ide azt a kéziratot, Dick.

Az, akilhez így szólt, egy nagy csomó kéziratot csuszított neki oda az asztalon, s az órnagy rögtön felnyitva azt, hangosan kezdte olvasni az első lapot. De hangsúlyozása olyan tragikus és egyúttal komikus volt, hogy a szerző pár sor meghallgatása után hevesen kapta ki a kezéből.

— Elég silány munka biz ez, mondta szerényen — de mégsem olyan silány, amilyenné ön teszi az olvasással.

— Hát biz én nem nagyon értek hozzá, felelt az órnagy kritikus képpel, — de meglehetősen összevág azokkal a dolgokkal, amig naponként a könyvpiacon kerülnek. S igazán nem tudom, hogy miért ne jelenthetne meg nyomtatásban is. Mindenesetre nagy igazságtalanság.

Az órnagy külsejében szelidség egyesült a marczonaszággal. Kopasz homlokának felső része fehér volt, mint a tej. Lejebb pedig, azon a vonalon, melyet a sapka széle a lehető legvilágosabban jelölt meg, bőre sötétes barna volt. Vonásai nyájasan katonás kitejezésűek voltak. Ha nincs az a szokatlan nagyméretű bajusza és félszemében a csipetű, egészen jámbor szelid arca lett volna.

Meglepően kopott külsejű volt, mégis senkisémondta volna rá, hogy gentleman.

Társa, akit Dicknek szoltott, körülbelül huszonöt éves fiatal ember volt, becsületes, őszinte, bator és vidám kifejezésű arccal. Ha lehetséges, egy árnyalattal még kopottabb külsejű volt, mint az órnagy, de szintén gentleman.

A szoba, a melyben voltak, a londoni Great-Russel-street egyik házában a padlás emeletén volt. A tuggony nélküli ablakok üvege vak volt a sok esztendei kódtól, esőtől és füsttől.

Korlatvaszi csipős idő volt, de a nagy kandallóban nem volt tűz.

(Folytatás következik.)

Nyilt-ter.

VITA \* VITA

**Hazai termék!**

**VITA**

Legtisztább természetes **NATRIUMFORRÁS**

Számos orvosi szakvélemény alapján kitűnő gyógyhatású **köszvény, húgysavas lerakódások, gyomor- és bélbetegségeknél. Különlegesség gyomorerősítés ellen.**

Hapható minden gyógyszerboltban és élelmiszer-kereskedésben.

Raktár: **János Gyula** Kőszegen

valamint minden a város és vidék üzleteiben.

Forrás-igazgatóság Szécut, Vasas

Vasuti menetrend.

Állomások	II. III. oszt. kocsikkal			
Közép-európai idő.	reggel	d. e.	d. e.	d. u.
Kőszeg ind.	5 <sup>10</sup>	7 <sup>30</sup>	11 <sup>40</sup>	5 <sup>4</sup>
Léka-száza (m. h.)	5 <sup>20</sup>	8 <sup>04</sup>	11 <sup>54</sup>	5 <sup>4</sup>
Nemet-Genes (m. h.)	5 <sup>30</sup>	8 <sup>20</sup>	12 <sup>10</sup>	6 <sup>10</sup>
Szombathely erk.	5 <sup>44</sup>	8 <sup>34</sup>	12 <sup>24</sup>	6 <sup>24</sup>
Szombathely ind.	6 <sup>45</sup>	10 <sup>40</sup>	3 <sup>10</sup>	7 <sup>20</sup>
Nemet-Genes (m. h.)	7 <sup>01</sup>	10 <sup>56</sup>	3 <sup>14</sup>	7 <sup>25</sup>
Léka-száza (m. h.)	7 <sup>16</sup>	11 <sup>13</sup>	3 <sup>18</sup>	8 <sup>12</sup>
Kőszeg erk.	7 <sup>31</sup>	11 <sup>30</sup>	4 <sup>0</sup>	8 <sup>27</sup>

Este 6 és reggel 6 óra közötti időben a percek alá vannak húzva.


**Kitűnő magyar konyháját,** hol legizetesebb magyar ételekből álló ebédek személyenkint 60 filléért haphatók, ajánlja özv. Körmendyné, Jurisics-tér, (a plebána mellett).

**Müncheni sör (Spatenbräu)** eredeti töltésekben, valamint nagy választék bel- és külföldi palaeztkborokban és pezsgókben Waisbecker Éde utoda **Schaar Józsefnél** Kőszegen.

**Legjobb minőségű természetes fehér és vörös bort** (szegzárdi és somlói óbor, balatonfüredi, őrsi, kőszegi), továbbá **kőszegi udvari sört** palaeztkokban árusít **Maltz József,** belváros 59. (Türk féle ház).

A kinek megbízható

**Szőlőoltványokra**



fajtiszta amerikai sima vagy gyökeres vesszőre van szőlősege, forduljon teljes bizalommal az Állami segélyvel létesített

**Vállalati szőlőtelep**

**hos Billéredre (Töröcske-megye.)**

Legolcsóbb árak!

Az Intézőség.

**Vezérszó:** Minden darab szappan a Schicht nével tiszta és ment káros alkaliczból.

**Jótállás:** 25.000 koronát fizet Schicht György cég Auszighan bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a Schicht nével, valamely káros keveréket tartalmaz.

„SCHICHT” - SZAPPAN!

(„Szarvas” vagy „kulcs”-szappan)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja



- |   |   |
|---|---|
| Mindennemű ruha és mosási módszer részére | Hőfehér ruhát ad,                             |
| a legjobb és legolcsóbb.                  | A színeket emeli fénylővé és világossá teszi. |

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht” nével és a „szarvas” vagy a „kulcs” védjeggyel legyen ellátva.

**Szőlővessző!**

A világhírű „DELAWARE” adja a legjobb bort) **Oltani, permetezni nem kell!**

**A szőlészeti klucse.**

**A phyloxeraának ellent áll!!**

Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárki ek **Szőlőoltványok** mérsékelt áron kaphatók.

Nagymennyiségű sima és gyökeres Delaware szőlővessző-eladás. — Cim:

≡ **Szigyártó és Takács** ≡

szőlőtelep-tulajdonosok.

Telep: **Alsó-Seged**

Központi iroda: **Felső-Seged (Somogy m.)**

**!!! Nyavalyatörés !!!**

A nyavalyatörés, göros és más ideges állabotba szenved, kérjen rától, ingyen és bérmentve kapható a szabad, hatlyos **gyógyszerár** által **Majma Frankfurt.**

**Keil-lakk**

legkitűnőbb mázólo-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 90 fill.

Keil-féle arany-lénymáz képkereteknek 40 fill.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

**Unger József cég-nél**

**Kőszegen.**

Szombathely: **Kaiser Lajos.**

**Figyelem!**

Megbízható legjobb minőségű hirneves **valódi szepességi lenvászon és damasztáru** minden nagyobb üzletben kapható.

A kősmárki gyár bejegyzett védjegye

Kősmárki gyártmány csak az.

VALÓDI SZEPESSÉGI VÉD-JEGY ECHT ZIPSER

mely ezen védjeggyel van ellátva

**Hazai ipar.**

Védjegy: „Morgony”

**A Liniment. Capsici camp., a Morgony-Pala-Expallor pttléka**

egy régiónak bizonyult háziáor, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-elláplító asornak blacnyak közevényesét, szétácl és megfázásoknál bedőrsőblac-káppen használva.

Figyelemztetés. Silány hamiltváoyok miatt savfárlásokor óvatossá legyünk és csak olyan áveget fogadjunk el, a mely a „Morgony” védjeggyel és a Richter cég-igyzással állástól dobeba van csomagolva. Ára üvegokban 80 fill., 100 kor. 40. f. és 3 korona és egyarávalva minden gyógyszerárba kapható. **Védjegy: Túrök József** Kőszeg, **gyógyszerár** Béla Szabó utca.

**Unger József cég-nél**

szombathelyi Kőszegen, Prágában. **Morgony-Pala-Expallor pttléka**